

MIT KINDERN IST ALLES ANDERS

Svårigheter vid översättning av interpersonella drag från tyska till svenska.

av

Stina Kockum

Abstract: Syftet med uppsatsen är att översätta två kapitel ur boken ”Mit Kindern ist alles anders” samt kartlägga några väsentliga interpersonella drag och belysa översättningen av dessa. Jag strävar delvis efter att följa Newmarks kommunikativa översättningsmetod, men menar att det inte existerar endast en lämplig metod. De interpersonella dragen måste översättas med hänsyn både till den informativa och den expressiva funktionen och inte sällan måste uttrycken skrivas om för att uppnå en idiomatisk svenska.

Magisteruppsats (20p) i tyska med inriktning på översättning

Stockholms universitet

Vårterminen 2004

Handledare: Barbro Landén

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
1.1	Bakgrund	3
1.2	Syfte	4
1.3	Metod	4
2	Presentation och analys av källtexten	6
2.1	Källtext och författare	6
2.2	Bestämning av texttyp	6
2.3	Kontext	8
2.3.1	Situationskontext och bestämning av målgrupp	8
2.3.2	Intertextuell kontext	10
2.3.3	Kulturkontext	11
2.4	Analys av den interpersonella strukturen	12
2.4.1	Språkhandlingar	12
2.4.2	Attityder	13
2.4.3	Ramar	18
3	Teorianknytning	22
3.1	Översättningsvetenskaplig diskussion	22
3.2	Denonativ och konnotativ betydelse	23
4	Måltexten	24
4.1	Målgrupp	24
4.2	Översättningsstrategi	24
5	Källtexten med översättning (saknas här)	25
6	Översättningskommentarer – ur ett interpersonellt perspektiv	26
6.1	Språkhandlingar	26
6.2	Attityder	28
6.2.1	Värdeord	28
6.2.2	Modalpartiklar	30
6.3	Ramar	33
7	Sammanfattning och avslutande kommentar	36
8	Zusammenfassung (saknas här)	40
9	Källförteckning	41

1 Inledning

I detta inledande kapitel skall jag presentera bakgrunden till uppsatsen samt redogöra för syfte och metod.

1.1 Bakgrund

Sedan hösten 2002 studerar jag på översättarprogrammet vid tolk- och översättarinstitutet, Stockholms universitet. Översättningsstudierna har behandlat fackspråkliga texter och min inriktning har varit översättning från engelska och tyska till svenska. Studierna avslutas med ett skriftligt specialarbete där studenterna får välja mellan att skriva antingen en teoretisk uppsats på 10 poäng eller en praktisk- teoretisk uppsats på 20 poäng, bestående dels av en översättning, dels av en utförlig kommentar av översättningen. Jag har valt det senare och följaktligen består denna uppsats av såväl översättning som kommentardel. Att välja texttyp visade sig inte var helt enkelt. Förutom att texten skulle kännas utmanande sett ur ett översättningsperspektiv, ville jag även att texten skulle tilltala mig personligen. Då jag för inte så länge sedan blev mamma för första gången kändes temat barn och föräldraskap aktuellt och jag började botanisera bland sådan litteratur. Tyvärr visade det sig lättare sagt än gjort att finna texter av det slaget i Sverige; det vill säga texter på tyska som originalspråk. Jag fann även ett par böcker som redan fanns översatta till svenska. Slutligen föll mitt val på boken "Mit Kindern ist alles anders" av författaren Zora Storm-Kull. Denna bok behandlar temat barn och föräldraskap på ett för mig intressant sätt. Texten är informativ men på ett mycket expressivt sätt, där de interpersonella dragen betyder mycket för textens innehåll och läsarens upplevelse.

1.2 Syfte

Det finns två huvudsakliga syften med detta arbete. För det första skall jag översätta två kapitel ur boken ”Mit Kindern ist alles anders” av Zora Storm-Kull. För det andra skall jag kartlägga några väsentliga interpersonella drag och belysa översättningen av dessa i min översättningskommentar. Skälet till att jag har valt att fördjupa mig i de interpersonella dragen är att de har en viktig funktion i texten.

1.3 Metod

Jag börjar med att presentera källtexten och gör en textanalys av denna. Översättningsteoretiker är överens om att en gedigen textanalys underlättar översättningsarbetet och bidrar till en bättre översättning (Ingo 1991:93). Det finns många sätt att analysera en text på och av utrymmesskäl kan texten inte analyseras utifrån alla tillvägagångssätt som finns. Jag börjar med att fastställa texttypen och att analysera textens kontext. Eftersom en del av mitt syfte består i att kartlägga interpersonella drag och översättningen av dessa, har jag av naturliga skäl valt att analysera texten utifrån ett interpersonellt perspektiv. I första hand kommer jag att utgå från läroboken *Vägar genom texten – Handbok i brukstextanalys* (Hellspong och Ledin: 1997). I samband med den interpersonella analysen kommer jag att utöver Hellspong och Ledin presentera relevanta teorier som jag kommer att referera till senare i min översättningskommentar. I kapitel tre presenteras en översättningsvetenskaplig inblick där fokus ligger på om läsaren skall tas till texten eller texten till läsaren. Diskussionen utgår från Newmarks teori om semantisk respektive kommunikativ översättning samt Reiß synsätt där fokus ligger på texttyp. Jag har som redan nämnts valt att dels presentera teori i samband med textanalysen, dels att presentera översättningsteoretisk teori i kapitel tre. Syftet med denna

uppdelning är att skilja på allmän teori som har en koppling till den interpersonella strukturen och den översättningsteoretiska teori som ligger till grund för min översättningsstrategi. I kapitel fyra kommer målgruppen för översättningen att fastställas. I samma kapitel diskuterar jag min översättningsstrategi och tar då hänsyn till såväl analys av källtexten, teorianknytning och den målgrupp som identifierats i samma kapitel. I kapitel fem presenteras källtexten och min översättning, måltextern. I det nästföljande kapitlet kommer jag att kommentera översättningen med syftet för denna uppsats som utgångspunkt, nämligen den interpersonella strukturen. Till min hjälp har jag analysen av den interpersonella strukturen i kapitel två. Översättningen kommer också att kommenteras utifrån den översättningsteoretiska diskussionen i kapitel tre, det vill säga huruvida översättningen är trogen källtexten eller anpassad till måltextens läsare och dennes kulturella miljö. Det finns inte utrymme att redogöra för alla översättningsproblem inom detta område, utan jag kommer att presentera exempel som jag tycker är av stor vikt för att förstå översättningsproblematiken kring ”Mit Kindern ist alles anders”. I Kapitel åtta skall jag göra en kort sammanfattning av uppsatsen i stort samt diskutera mina resultat och dra egna slutsatser. I kapitel nio presenteras en sammanfattning på tyska; ”Zusammenfassung”.

2 Presentation och analys av källtexten

I detta kapitel skall källtexten presenteras och analyseras. Genom att belysa texttyp och kontext skall förhoppningsvis förståelsen för texten öka. Slutligen skall jag kartlägga de interpersonella dragen eftersom de ligger till grund för översättningskommentaren i kapitel sex.

2.1 Källtext och författare

Texten jag har valt att översätta är ett utdrag ur boken ”Mit Kindern ist alles anders” av författaren Zora Storm-Kull. Boken är en fortsättning på ”Hurra, wir werden Eltern” som främst fokuserar på graviditeten och förlossningen. I ”Mit Kindern ist alles anders” skildrar författaren den första tiden som nybliven förälder. De båda böckerna gavs ut av förlaget *Econ & List Taschenbuch Verlag* 1997. Med hänsyn till villkoren för detta specialarbete har jag valt att översätta omkring 23 boksidor (21 A4-sidor i detta arbete). Källtexten är sammanhängande och består av de två första kapitlen i boken.

Författaren Zora Storm-Kull är född 1965 i Ulm i södra Tyskland. Hon är pedagog och författare och lever med man och barn i Stuttgart.

2.2. Bestämning av texttyp

Vad är egentligen en texttyp? Först kan en grundläggande uppdelning göras där man fastslår om en text tillhör sakprosan eller skönlitteraturen. Sakprosan förmedlar sakförhållanden medan skönlitteratur förmedlar något uppdyktat. Vid sidan av sakprosa har begreppet bruksprosa vunnit allt mer terräng. Bruksprosan är nära besläktad med sakprosan, men lyfter fram den praktiska funktionen hos en text och har en lite vidare innebörd än sakprosan (Hellspong och Ledin 1997:14). Vidare tar Hellspong och Ledin (1997:14) upp ännu en

litteraturkategori, konstprosan, som är stilistisk och lyfter fram det personliga i en text. Exempel på konstprosa är essän och reseskildringen. Utifrån detta resonemang ser jag "Mit Kindern ist alles anders" som en brukstext eftersom författaren på ett realistiskt sätt vill förmedla livet med ett litet barn. Samtidigt visar texten upp tydliga kännetecken för konstprosan i det att den genomsyras av en subjektiv framställning.

Syftet med en text påverkar textens sätt att kommunicera med läsaren. Texter som har lika syften brukar bilda en genre. Hellspong och Ledin identifierar genren som en socialt förankrad textsort (1997:24) som är knuten till en viss situation. På så sätt bildar sportreportage, protokoll och offerter sina egna specifika genrer. Melin och Lange (1986:27) ser emellertid genren som en snävare definition av en texttyp. De hävdar att en genre är en historiskt etablerad och konventionaliserad texttyp medan en allmän texttyp inte har dessa begränsningar, utan kan användas på olika sätt i det oändliga, beroende av situation och syfte. "Mit Kindern ist alles anders" är inte helt enkel att koppla till en viss genre. Dels ingår den i genren "texter om barn och barns utveckling", men saknar mycket av den saklighet och objektivitet som vi finner i denna litteratur. Dels bör den kunna klassificeras som ett slags litteratur av underhållande karaktär.

Reiß (1976:18) skiljer på informativa, expressiva och operativa texter. Den informativa textens huvudsakliga syfte är att sakligt förmedla ett innehåll. Den expressiva texten har även den ett innehåll att förmedla men här spelar det språkliga uttryckssättet som förmedlar en viss känsla, en viktig roll. Den operativa textens huvudsakliga syfte är att påverka och övertyga. Om vi utgår från Reiß synsätt finns det inslag av alla texttyperna i "Mit Kindern ist alles anders". Det framkommer tydligt i texten att ett av dess syften är att informera. Författaren nämner i förordet att hon vill upplysa om barn och föräldraskapet på ett personligt sätt. Texten har alltså också en expressiv funktion som bland annat

kommer till uttryck genom det personliga tilltalet, personliga hänvisningar till författarens egna erfarenheter, retoriska frågor och känslomässiga utrop. Vi ska belysa detta närmare i den interpersonella textanalysen senare i detta kapitel. Slutligen finns det även drag från den operativa texttypen i ”Mit Kindern ist alles anders”. Det subjektiva framställningssättet röjer en stark övertygelse och tillika vilja att förmedla denna övertygelse till läsaren. I förordet skriver författaren också att bokens viktigaste huvudbudskap är att få läsaren att känna sig stark i sin roll som mamma, det vill säga övertyga läsaren om att hon klarar av och kan leva upp till sina och omgivningens krav.

2.3 Kontext

Det är inte helt enkelt att beskriva ordet kontext. Bokstavligen betyder det ”tillsammans med texten” och utgör hela den språkliga och sociala miljö som en text kommer ur och verkar i (Hellspång och Ledin 1997:49). Vidare betonar Hellspång och Ledin att ordet kontext bygger på tanken att allt som skrivs och sägs måste ses i sitt sammanhang. Hellspång och Ledin (1997:62-64) delar in kontexten i situationskontext, intertextuell kontext och kulturkontext.

2.3.1 Situationskontext och bestämning av målgrupp

Verksamhet

Enligt Hellspång och Ledin (1997:50) är en text en produkt av en verksamhet som styrs av ett visst bestämt syfte. Vidare kan texten också kopplas till den tid och plats som verksamheten är knuten till. Kanske tiden eller platsen för textens uppkomst kan få oss att förstå texten bättre?

”Mit Kindern ist alles anders” kan sättas in i olika verksamheter och därmed relateras till olika syften. En verksamhet kan vara den mediala tidsålder som vi lever i och där en informativ och expressiv bok har en betydande

funktion. En annan ”verksamhet” kan vara familjelivet och barnets centrala plats i en familj. Boken är skriven på 90-talet och det är tydligt att den är skriven i modern tid och inte exempelvis på 50-talet. Kvinnans emancipation och ”moderna fenomen” som TV, bil, freestyle med mera är ett faktum. Det är intressant att studera boken utifrån den geografiska platsen författaren och texten är knuten till. Boken är skriven och utgiven i södra Tyskland. Med svenska mått mätt känns förhållandet mellan man och kvinna som målas upp tämligen omodernt. Författaren utgår ifrån att kvinnan har huvudansvaret för barn och familj medan mannens uppgift är att försörja familjen. Tyskland och Sverige har inte kommit lika långt när det gäller jämställdhet. Bland annat har ju Sverige en omfattande föräldraförsäkring som Tyskland inte har i samma omfattning. I avsnittet *Kulturkontext* ska jag utveckla detta resonemang.

Deltagare

Den aktuella verksamheten för en text styr vilka som deltar i kommunikationen kring texten (Hellspong och Ledin 1997:52). Det är inte ovanligt att det finns flera mottagare och mer än en sändare. Ibland kanske texten även når läsare som inte var tänkta som en potentiell målgrupp. Den främsta sändaren av texten är utan tvekan författaren. Textens personliga framställningssätt och framträdande berättarjag vittnar om detta. Bokförlaget är givevis medsändare, eftersom de är ansvariga för utgivningen och innehållet i boken.

Den huvudsakliga målgruppen för ”Mit Kindern ist alles anders” är mammor i allmänhet och blivande eller nyblivna mammor i synnerhet. Även pappor skulle kunna vara en potentiell målgrupp, men författaren har ett uppenbart tilltal direkt till mamman och talar om pappan i tredje person.

2.3.2 Intertextuell kontext

Hellspång och Ledin (1997:56) delar in intertextuell kontext i vertikal och horisontell intertextualitet, där den förra indikerar att en text är en del av en tradition och liknar äldre texter i samma genre. Horisontell intertextualitet är det samma som att en text har förbindelser med texter från andra genrer och andra verksamheter. De horisontella förbindelserna kan vara båda öppna och dolda.

Vi har slagit fast att ”Mit Kindern ist alles anders” tillhör genren ”texter om barn och barns utveckling” eller ”handböcker för föräldrar”. Det har också konstaterats att det inte är helt okomplicerat att bestämma vilken texttyp boken tillhör. Texten är informativ med ett subjektivt perspektiv. Vidare är texten av expressiv karaktär. Författaren Zora Storm-Kull betonar i sitt förord att boken är en fortsättning på ”Hurra wir werden Eltern” och de både böckerna har på så sätt en vertikal relation. Vidare betonar författaren att boken, olikt många andra böcker om barn och föräldraskap, inte är skriven av en expert, utan att hon helt och hållet utgår från sina personliga erfarenheter som tvåbarnsmor. Författaren refererar inte till andra verk inom genren texter om barn och barns utveckling och det finns därmed ingen direkt vertikal intertextualitet. Vid ett tillfälle beskriver hon hur mamman (det vill säga läsaren, textduet) i ren och skär förtvivlan grabbar tag i en babybok och slår upp sidorna om babyns första dagar (Verzweifelt greifen Sie ins Bücherregal und holen Ihre Rettungsbibel, das Babybuch, heraus.) Här gör författaren en allmän hänvisning till andra böcker inom genren, även om en specifik titel eller författare inte nämns.

I ”Mit Kindern ist alles anders“ ger inte författaren några hänvisningar till andra genrer och verksamheter, så kallad öppen horisontell intertextualitet. Däremot går det att skönja dolda förbindelser av detta slag. Texten har exempelvis förbindelser till stilen i kåserier, där ironi och humor är viktiga redskap för att förmedla ett visst budskap.

2.3.3 Kulturkontext

Vi har tidigare pratat om situationskontext och dess inverkan på texten. Situationskontexten påverkas i sin tur av den kultur som den omges av. Hellspong och Ledin (1997:58) definierar kultur som människors sätt att leva och verka inom ett område under en viss period. Den ger de övergripande förutsättningarna för en text. Begreppet kultur innefattar mycket och är komplext. Hellspong och Ledin (1997:58) skiljer på den materiella kulturen, den sociala organisationen och den andliga kulturen. Den materiella kulturen är lika med de materiella förutsättningar så som verktyg och teknik som används inom en viss kultur. Den sociala organisationen är de historiskt framvuxna handlingsmönster som präglar människornas liv i ett visst samhälle. Den andliga kulturen är de tankesätt, attityder och värderingar som är de förhärskande i en social miljö. De materiella förutsättningarna för "Mit Kindern ist alles anders" är givetvis boktryckarkonsten. Vidare kan en vidare teknisk utveckling som bidragit till billigare bokproduktion ses som en teknisk förutsättning för "Mit Kindern ist alles anders". Fenomenet familj kan ses som en social organisation. Också den mycket goda läskunnigheten i ett industriland som Tyskland skulle kunna ses som en social organisation som påverkar texten och dess utbredning. Den andliga kulturen som ligger till grund för "Mit Kindern ist alles anders" är mycket abstrakt och svårgreppbar. Ett andligt kulturfenomen skulle kunna vara de attityder som banar väg för den ironiska underton som genomsyrar boken. Ett annat andligt kulturfenomen skulle kunna vara det, ur ett svenskt perspektiv, ojämsställda och patriarkaliska tyska samhälle som ligger till grund för många av författarens påståenden och föreställningar.

2.4 Analys av den interpersonella strukturen

I samband med en textanalys är det intressant att se närmare på relationen mellan sändare och mottagare. Detta sociala samspel kallas för textens interpersonella struktur. Ett syfte med denna uppsats är att kartlägga några av de interpersonella dragen och sedan belysa översättningen av dessa i min översättningskommentar. Hellspong och Ledin (1997:158) betonar tre viktiga inslag i den interpersonella strukturen: språkhandlingar, attityder och ramar, och hur dessa påverkar samspelet mellan sändare och mottagare.

2.4.1 Språkhandlingar

Till att börja med kan språkhandlingarna delas upp efter den grammatiska funktionen. Dessa är allmänna språkhandlingar och inbegriper påståenden, frågor, uppmaningar, interjektioner och utrop. Påståenden är de mest frekventa allmänna språkhandlingarna. Ofta är språkhandlingar emellertid indirekta där funktionen inte bestäms av formen utan är beroende av sammanhanget, främst relationen mellan deltagarna. Språkhandlingar kan också vara positiva och negativa. Exempel på positiva språkhandlingar är beröm, komplimanger, tack och löften medan hot, varningar och anklagelser är negativa språkhandlingar (Hellspong och Ledin 1997:161)

Vid en närmare granskning av källtexten ser man att de flesta av de allmänna språkhandlingarna är påståenden. Eftersom dessa är de vanligaste allmänna språkhandlingarna är detta inget överraskande. Den näst vanligaste allmänna språkhandlingen är frågor. Frågorna är olika till sin karaktär och har därmed olika funktioner. "Höre ich Sie jetzt stöhnen?" är en direkt fråga från författaren till läsaren som förmedlar intimitet genom att dels använda ett ledigt språk, dels genom att författaren signalerar ett textjag i "Höre ich". I frågor som "...und wer fragt nach mir?", intar författaren läsarens röst och inre tankar,

vilket knyter an på ett intimt och personligt sätt. De direkta uppmaningarna är få och har snarare än uppmuntrande funktion ("Gör så här!") än en beordrande funktion: "Und nun mach mal!" Utropen och interjektionerna i texten är inte särskilt många, men bidrar till textens stil genom sin spontanitet och omedelbarhet: "Gott sei Dank!", "Pustekuchen!" och "Ach Ja". De understryker den lediga stilen i texten.

Källtexten innehåller många positiva språkhandlingar genom att uppmuntra och få läsaren att känna att författaren står på hennes/hans sida. Författaren tycks vilja inbädda läsaren i vetskapen om att hon inte är ensam.

- (1) Und nun mach mal! (kt 26:44)
- (2) Es klappt bestimmt! (kt 28:62)
- (3) Keine Angst! (kt 30:89)
- (4) Seien Sie nicht nur Mutter, sondern werden Sie Managerin (leichter gesagt als getan)! (kt 36:97)
- (5) Das ist alles ganz normal! (kt 38:212)
- (6) Keine Angst, sie werden schon nicht im Dreck untergehen(kt 48:373)
- (7) Ja, Sie haben das Glück, diesen kleinen Menschen in Ihrer Familie willkommen zu heißen und die erste Etappe seines Lebens mit ihm gemeinsam zu gehen. (kt 50:395)

2.4.2 Attityder

Attityder är det samma som personers inställning och värderingar. De har en viktig funktion i den interpersonella strukturen eftersom de påverkar relationen mellan sändare och mottagare.

Ord som beskriver företeelser på ett positivt eller negativt sätt är så kallade *värdeord*. Hellspong och Ledin (1997:170) skiljer på så kallade plus- och minusord, där de förra uttrycker gillande och uppskattning och de senare ogillande och avståndstagande. Exempel på plusord kan vara glad, rolig och rik. Motsvarande minusord är arg, tråkig och fattig.

Plus- och minusord

Jag har funnit 51 plusord och 44 minusord. Med andra ord är fördelningen tämligen jämnt fördelad, med en liten övervikt för plusorden. Den första sidan har endast plusord, men sedan förekommer minusord på alla sidor utom sex. I vissa stycken är anhopningen av minusord stor, exempelvis på sid 24 finner jag inga plusord, men 5 minusord (hart, lustlos, hämisch, zähneknirschend, schrecklich).

PLUSORD	MINUSORD
Süß, zärtlich, liebevoll, gut, gewollt, liebevoll, putzig, funkelnelneuen, glückstrahlend, erleichtert, beruhigt, stolz, zufrieden, lieb, lustig, liebevoll, sauber, selig, süß, süß, glücklich, glücklich, sicher, liebgewonnen, gemütlich, praktisch, geduldig, freundlich, aufregend, ersehnt, schön, glücklich, vertraut, geborgen, liebevoll, wundervoll, selig, wohlilig, kuschelig, gemütlich, lustig, sicher, geborgen, selig, geborgen, wohlproportioniert, gesegnet, angenehm, süß, schön.	Ungewollt, arm, erbärmlich, häßlich, höllisch, schlimm, blöd, verkrampt, wund, verzweifelt, hilflos, ätzend, arm, hilflos, wütend, ungewiss, falsch, lästig, hart, lustlos, hämisch, zähneknirschend, schrecklich, erschöpft, anstrengend, böse, wütend, gestresst, schelmisch, anstrengend, anstrengend, nervenaufreibend, schlecht gelaunt, ängstlich, frustrierend, mühsam, entsetzt, mühselig, dreckig, schmutzig, hart.

Övriga värdeord

Utöver plusorden ovan finns det en grupp av substantiv som färgar texten. Författaren refererar ofta till barnet med de neutrala orden "das Baby" och "das Kind", men därutöver använder författaren sig av värderande synonymer när hon omnämner barnet:

Engelchen
Augensternchen
Der Kleine
Menschlein
Bündel Mensch
Neuer Erdenbürger
Winzling
Spatz
Liebling
Spröbler

Dessa personliga synonymer till „das Baby“ färgar texten starkt och bidrar till att ge texten dess speciella prägel.

Modalpartiklar - som ett uttryck för attityder

Modalpartiklar är grammatiska småord som påverkar en viss sats eller en hel mening. De färgar ett specifikt yttrande inte sällan genom att fokusera på ett visst led i satsen och är särskilt frekventa i tyskt talspråk (Weydt 1969:9, Magnusson 1987:56). Om modalpartiklarna utelämnas går ofta en viss ton förlorad (Freund och Sundqvist 1993:472). Tidigare talade man ofta om ”Füllwörter”, det vill säga utfyllnadsord som hade en minimal betydelsebärande funktion i satsen. Numera är den allmänna åsikten emellertid att modalpartiklarna fyller en viktig funktion och ofta implicit signalerar attityder och värderingar (Magnusson 1987:56). Modalpartiklar är komplicerade eftersom de uppfyller olika kommunikativa funktioner som kan varieras i det oändliga (Helbig och Buscha 2001:428). Det är viktigt att poängtera att de flesta ord som används som modalpartiklar också kan ha andra funktioner som exempelvis attribut och adverbial (Andersson m.fl. 2002:253). Modalpartiklarnas funktion är mycket komplex och det är omöjligt att redogöra för en mall för hur de enskilda modalpartiklarna används och vilken svensk motsvarighet som finns.

Vid översättning av tyska till svenska är det svårt att finna en direkt motsvarighet till de tyska modalpartiklarna i svenskan och det är inte ovanligt att de också lämnas översatta (Freund och Sundqvist 1993:472).

Vad uttrycker egentligen de tyska modalpartiklarna? Nedan har jag försökt att konkret sammanfatta de vanligaste funktionerna för modalpartiklarna (Freund och Sundqvist 1993, Magnusson 1987 och Andersson m.fl. 2002). Syftet med min indelning är inte att presentera en absolut sanning, det är nämligen endast ett försök till en generell översikt. Modalpartiklarnas funktion och betydelse sträcker sig över ett så mycket vidare fält än detta

- **Vilja att övertyga**

(8) Sie ist *halt (eben)* die beste.   Hon är ju *helt enkelt* den bästa.

- **Förstärkan av uttryck av önskan**

(9) Wenn er *doch (nur)* bald käme! Om han bara kom snart!

- **Bidra till en vänligare ton/ mildra imperativistiska former/ uppmuntra**

(10) Mach *mal* die Tür zu!   Kan du stänga dörren!

- **Förvåning**

(11) Hast du *denn* keinen Hunger? Är du inte hungrig (då)?

- **Viss osäkerhet (gardering) men samtidigt tillförsikt**

(12) Er wird das Problem *schon* lösen   Han kommer nog att lösa problemet.

- **Tvivel**

(13) Wer konnte ihn *schon* helfen?   Vem kunde väl hjälpa honom?

- **Underliggande irritation**

(14) Lass mich doch endlich in Ruhe!   Lämna mig ifred!

Det finns gott om meningar som innehåller modalpartiklar i ”Mit Kindern ist alles anders”. Nedan presenteras och definieras några av dessa utifrån indelningen ovan. På grund av platsbrist finns det ingen möjlighet att redovisa alla meningar som innehåller modalpartiklar, utan jag kommer att ge ett exempel

på var och en av modalpartiklarna. Jag har funnit femton olika typer av modalpartiklar, där jag ser kombinationer (exempelvis *eben noch*) som en egen typ. Modalpartiklarna *schon* och *denn* uppvisar olika betydelser i olika meningar, och jag har därför valt att ge fler än ett exempel för de partiklarna.

Mening	Modalpartiklar	Betydelse
...freuen sich sehr oder auch nicht.(kt 26:38)	Auch	Förstärkande
..., was Sie denn heute Schönes getan haben. (kt 47:349)	Denn	Vänlighet
Wann sollen Sie denn ausschlafen können? (kt 43:445)	Denn	Irritation/Tvivel
Wie schön ist es doch ein Kind zu haben! (kt 63:587)	Doch	Övertygande, Förstärkande
Nur so kommen Sie doch noch zu Ihrem schlaf! (kt 54:441)	Doch noch	Förstärkande, mildrande
Denn Sie werden sich doch wohl nicht ums Wickeln reißen, nein, Sie doch nicht! (kt 46:323)	Doch wohl	Irritation, övertygande
Das veränderte Leben belastet Sie eben noch sehr. (kt 36:185)	Eben noch	Övertygande
Delegieren Sie einfach Arbeiten... (kt 38:204)	Einfach	Mildrande(av imperativet)/ Uppmuntrande

Es ist gar niemand da... (kt 32:126).	Gar	Förstärkande
Wie lieb es immer trinkt. (kt 30:99)	Immer	Förstärkande/Förvåning
Du kannst ja morgen ausschlafen... (kt 54:444)	Ja	Förstärkande/irritation/övertygande
Das muß ja schon an Selbstzerstörung grenzen. (kt 28:85)	Ja schon	Övertygande/ betonande/irritation
Und wenn Sie noch so gierig aufs Staubsaugen sind... (kt 42:276)	Noch	Förstärkande
Und nun mach mal! (kt 26:44)	Nun, mal	Övertygande, uppmuntrande, mildrande
Im Babyalltag darf alles nur noch praktisch sein... (kt 61:560)	Nur noch	Förstärkande, övertygande
Schon wieder Stillen denken Sie...(kt 28:82)	Schon	Förstärkande/irritation
Wen kümmert es schon wenn die Fenster nicht geputzt sind... (kt 38:205)	Schon	Förstärkande/Övertygande/Uppmuntrande

2.4.3. Ramar

Vi har tidigare tittat närmare på kontextens roll och analyserat texten ur en situationskontext, intertextuell kontext samt kulturkontext. Kontexten speglar en texts yttre förutsättningar, som vem som är sändare och vem som är mottagare.

En texts ram är den inre miljö som texten själv skapar för sitt samspel med läsaren. Kontexten påverkar ramen men ramen kan också påverka hur mottagaren uppfattar kontexten. (Hellspong Ledin 1997:172)

Tilltal och omtal

Tilltalsord är ord som benämner den man talar med. När man talar om tilltal syftar man dels på de ord som behövs för att påkalla en persons uppmärksamhet (Du!), dels på de ord som man använder under ett samtals gång (Kan *du* säga mig...) (NE.se 20040510). I tyskan använder man *Du* och *Sie* vid direkt tilltal. Även förnamn, efternamn (Herr Schmidt) och titlar (Herr Doktor) är vanliga tilltal. Duande används bland yngre, inom familjen, bland nära vänner och mellan studenter (Freund Sundqvist 1993:116) Tyskans artighetstilltal *Sie* riktar sig till såväl en som flera personer. Vid en överföring till svenskan kan *Sie* således översättas till såväl *du* som *ni* beroende av sammanhanget. Besch (1998:88) hävdar att tilltalet *Du* blir allt vanligare i Tyskland, exempelvis bland unga.

I Sverige var under många år titel och ni-tilltal den mest utbredda tilltalsformen i officiella sammanhang. Sedan slutet av 1960-talet har emellertid du-tilltal blivit den gängse normen. Sedan ett antal år tillbaka verkar ni-tilltalet vara på återmarsch. (20040510) Det är exempelvis inte ovanligt att bli tilltalad med artigt *ni* när man handlar på ICA eller liknande. Titlarna *herr* och *fru* tycks dock vara helt försvunna (Besch 1998:129).

Den tyska texten har ett direkt tilltal där läsaren tilltalas med den tyska artighetsformen *Sie* (Ni). Det är tydligt vem detta ”Sie” är, nämligen den nyblivna mamman. Vid några tillfällen ” innefattar emellertid detta ”Sie” såväl mamman som pappan. Eftersom artigt tilltal *Sie* kan syfta på såväl en som flera personer, är det sammanhanget som måste avgöra. I ”Sie sind Mutter und Vater” (Ni har blivit mamma och pappa) råder det inget tvivel om vad som menas, men

i "Sie kommen endlich zu Hause an" skulle *Sie* kunna riktas till en eller två personer. Texten skiftar mellan två röster. Dels smälter textjaget och textduet samman till en röst. Författaren intar här läsarens perspektiv och följer mamman under hennes första tid. Exempel:

(15) Sie kommen endlich zu Hause an. (kt 28:63)

(16) Seufzend setzen Sie sich auf das Sofa. (kt 28:80)

(17) Noch aber sitzen Sie auf Ihrem Sofa. (kt 38:229)

Dels finns en annan röst som kommenterar den övriga texten och situationen i övrigt. Denna röst är författarens egen och tenderar att vara uppmanande, uppmuntrande och påpekande.

(18) Der Vater sollte mindestens drei Wochen Urlaub nehmen und Ihnen tatkräftig zur Seite stehen. (kt 36:199)

(19) Keine Angst. Wenn Sie ein wenig durchhalten. (kt 30:89)

(20) Das klingt hart, und es ist auch so. (kt 38:222)

Närhet och distans

Genom att använda olika språkhandlingar, tilltal och omtal kan textjaget positionera sig på olika avstånd från olika textdu (Hellspong Ledin 1997:179).

Förhållandet mellan sändare och mottagare kan vara symmetriskt eller asymmetriskt. Den sociala relationen mellan sändare och mottagare i "Mit Kindern ist alles anders" är i stort symmetrisk. Det direkta tilltalet och sändarens personliga hänvisningar till sig själv i första person bidrar till detta. Det finns emellertid vissa asymmetriska drag eftersom läsaren, det vill säga "textduet", framställs som något hjälplös, förvirrad och ynklig samtidigt som sändaren har svaret på hur mottagaren skall hantera situationen.

Den personliga atmosfären i texten är tydlig. I det förra avsnittet talade vi om att texten skiftar mellan två röster. I en av rösterna smälter textjaget och textduet samman till en. Författaren intar här läsarens perspektiv och följer

mamman under hennes första tid. Detta kan bidra till att läsaren får känslan av att författaren är en nära vän som vill hjälpa henne.

Författaren talar då och då om sig själv i första person och blir därmed mycket tydlig som läsarens kommunikationspartner och detta bidrar i sin tur ytterligare till textens speciella karaktär och intima atmosfär. Läsaren kan invaggas i känslan av att författaren är en nära vän eller släkting som vill ge stöd och uppmuntran, men också själv få chansen att ge sin syn på saken.

Det är intressant att uppmärksamma författarens val av den artiga tilltalsformen *Sie*. Eftersom detta är den vedertagna tilltalsformen på tyska är det helt i sin ordning att använda sig av den. Av den vänskapliga tonen att döma hade *Du* emellertid inte varit helt fel, om än modernt och ungdomligt. Vad kan, medvetet eller omedvetet, ha styrt författarens val av tilltal? Enligt Glück och Sauer (1997:121) används *Sie* för att uttrycka distans och visa respekt. Med tanke på författarens övriga tilltal och ordval borde det i första hand vara respekten gentemot läsaren som föranlett författarens val av tilltalsform.

Slutligen bidrar de positiva språkhandlingarna och värdeorden som diskuterats tidigare till den personliga och intima stämningen i texten.

3 Teorianknytning

I detta kapitel presenteras först en översättningsvetenskaplig diskussion. I det andra stycket kommer jag att redogöra för denotativ och konnotativ betydelse.

3.1 Översättningsvetenskaplig diskussion

Den huvudsakliga diskussionen kring översättning är utan tvekan den om texten skall tas till läsaren eller läsaren till texten. Det förra kallar Newmark (1988:47) för kommunikativ översättning. Här står läsaren av målspråket i centrum och texten, såväl innehållsmässigt som språkligt, bör anpassas till denne. Det senare går under beteckningen källspråksorienterad översättning. Newmark kallar denna typ av översättning *semantisk*. Han menar att den semantiska översättningen är underlägsen sitt original, eftersom denna, ofta ordagranna översättning, oftast får negativa konsekvenser för målspråkets idiomatiska struktur. Olika texttyper kräver olika översättningsprinciper. Den semantiska översättningen bör enligt Newmark användas vid expressiva texter, då ordval och form är viktiga att förmedla. Vid informativa och vokativa (texter som vill övertala och övertyga, jämför Reiß operativa texttyp) texter är emellertid den kommunikativa översättningen den mest lämpade. I avsnittet om texttyp presenterades Reiß indelning av texttyper där hon skiljer på informativa, expressiva och operativa texter. Reiß menar att det inte endast finns en lämplig översättningsstrategi, utan det är texttypen som måste avgöra hur översättaren förhåller sig till originalet. På så sätt måste översättaren av en informativ text i första hand sträva efter att förmedla sakinnehållet medan samma översättare måste bevara känslan i den expressiva texten. Slutligen kräver den operativa texten, vars syfte är att påverka läsaren, en översättning som strävar efter att generera samma effekt som hos källtexten (Reiß 1976:20). I avsnittet *Kulturkontext* i kapitel två fastställdes att en text alltid påverkas av det kulturella

sammanhanget den verkar i (Hellspong och Ledin 1997:58). Även Koller (1997:59) betonar en texts förankring i en visst kommunikativt sammanhang, en kultur. Två olika språkkulturer innebär olika kulturella referensramar. Ju större skillnaderna är, desto större och svårare blir utmaningen för översättaren (Koller 1997:60). Han skiljer på två översättningsmetoder i detta fall:

- ***Den adapterande översättningen***

Här ersätts begrepp som är specifikt förankrade i källspråskulturen med begrepp inom målspråskulturen.

- ***Den transfererande översättningen***

Denna strategi strävar efter att överföra det kulturspecifika fenomenet i källspråket till målspråket utan att modifiera det.

3.2 Denotativ och konnotativ betydelse

”Översättarens huvudsyfte är att finna riktiga och ändamålsenliga översättningsmotsvarigheter till originaltexten. Därför har tankar kring motsvarighetsförhållanden från första början hört till de centrala frågorna...” (Ingo 1991:81)

Ingo (1991:122) skiljer på två betydelsenivåer, dels denotation (grundbetydelse), dels konnotation (associationsbetydelse). Det är nästan alltid möjligt att uppnå en denotativ ekvivalens vid översättning. Den mest okomplicerade formen av översättning är när ett ord har en direkt motsvarighet i det andra språket. Inte sällan uppvisar målspråket emellertid flera synonymer till ett ord i källspråket. Dessa är att betrakta som synonymer ur denotativ synpunkt men utifrån konnotativa (känslomässiga) aspekter är så inte fallet (Koller 1997:228).

4 Måltexten

I detta kapitel skall målgruppen för översättningen av „Mit Kindern ist alles anders” fastställas. Vidare skall den valda översättningsstrategin behandlas utifrån den översättningsvetenskapliga diskussionen i teoriavsnittet.

4.1 Målgrupp

Målgruppen för översättningen är densamma som för källtexten. Texten vänder sig i första hand till nyblivna mammor och blivande mammor men pappor skulle givetvis också kunna läsa boken med behållning. Författaren vänder sig genom sitt tilltal (och omtal av mannen i tredje person) emellertid direkt till mamman. Den stora skillnaden mellan målgruppen för översättningen och läsekretsen för originalet är givetvis att de tillhör två olika språkgrupper och därmed två olika språkkulturer. Den tänkta målgruppen för min översättning har med andra ord inte samma kulturella referensram som den tyskspråkiga målgruppen. Ingo (1991:70) menar att olika kulturbakgrund oftast kräver en omarbetning av originaltexten för att den skall anpassas till måltextens läsekrets.

4.2 Översättningsstrategi

Min översättningsstrategi utgår från den översättningsvetenskapliga diskussionen i teorikapitlet. Jag konstaterade tidigare att texttypen för ”Mit Kindern ist alles anders” är en kombination av såväl informativ, expressiv som operativ text. Då texten är av informativ karaktär måste jag ta se till att sakinnehållet överförs till målspråket. Samtidigt är det viktigt att beakta de känslomässiga aspekterna för att inte det expressiva i texten skall gå förlorat. Författarens vilja att påverka läsaren innebär att jag som översättare måste sträva

efter att läsaren av måltexten påverkas på samma sätt som läsaren av källtexten. I teorikapitlet redogjordes för Newmarks semantiska och kommunikativa översättningsprinciper, där den senare är målspråksorienterad och strävar efter att anpassa originaltexten till den nya läsekretsen (1988:47). Jag utgår från den kommunikativa modellen eftersom läsaren av måltexten annars inte kan tillgodogöra sig den helt och fullt. Exempelvis måste hänsyn tas till att ords konnotativa betydelser inte sällan skiljer sig åt i olika språk (Koller 1997:228). Kulturella fenomen måste också till viss grad förändras för att anpassas till den nya målgruppen. Frågan är hur långt man kan gå i fråga om denna anpassning. Koller (1997:59-61) betonar vikten av att se översättning som ett viktigt gränsöverskridande kulturarbete där översättning skapar kontakter på både kulturell och språklig nivå. Om en text anpassas för mycket till målspråkets kultur kan detta så kallade kulturarbete gå förlorat och frågan blir då hur väsentlig översättningen är. Koller (1997:59) betonar en texts förankring i en visst kommunikativt sammanhang, en kultur. Den svenska språkkulturen har många likheter med den tyska, men det finns också skillnader som tvingar översättaren av "Mit Kinderns ist alles anders" till vissa beslut. Enligt Koller bör kulturella begrepp antingen ersättas med ett liknande begrepp i målkulturen (adapterande översättning) eller överföras till målspråket utan modifiering (transfererande översättning). Utifrån Newmarks resonemang utgår jag från hans kommunikativa modell vid översättningen och fokuserar på målspråket och dess läsare. Enligt min åsikt finns det emellertid inte endast en översättningsmetod. Min metod är att sträva mot en kommunikativ översättning samtidigt som jag vill värna om originalets utformning. Jag skulle vilja definiera min metod som en balansgång mellan två språk och deras kulturer, där sakinhåll och känsla är lika viktiga för att nå den önskade effekten.

5 Källtext med översättning (saknas här)

6 Översättningskommentarer - ur ett interpersonellt perspektiv

I detta kapitel skall jag kommentera min översättning av ”Mit Kindern ist alles anders” utifrån de interpersonella dragen. Utgångspunkten är den interpersonella analysen av källtexten från kapitel två samt teoriansknytningen i kapitel tre. Det har visat sig att modalpartiklarna vållat störst problem vid översättningen av de interpersonella dragen, varför särskilt denna problematik kommer att uppmärksammas.

6.1 Språkhandlingar

Allmänna språkhandlingar kan som redan nämnts delas upp i påståenden, frågor, uppmaningar, utrop och interjektioner (Hellspong och Ledin 1997:161). Vid analysen av källtexten konstaterades att påståenden är de mest frekventa språkhandlingarna. I min översättning har påståenden, frågor och uppmaningar i sig inte vållat några större översättningsproblem. Däremot är det intressant att se närmare på översättningen av utrop och interjektioner. Dessa är ofta positiva språkhandlingar som inte sällan kräver en omskrivning på målspråket.

(21) Gott sei Dank! (kt 34:159)

Tack gode gud för det! (öt 35:159)

I exempel (21) gör tillägget på svenskan ”för det” meningen mer idiomatisk. Magnusson (1986:98) kallar detta för en amplifikation, det vill säga en utvidgning av texten för att uppnå ett mer idiomatiskt eller ledigt uttrycksätt.

(22) Ach ja! (kt 32:138)

Oj då! (öt33:138)

Utropet/Interjektionen i (22) uttrycker förvåning, insikt och en aning irritation. En alternativ lösning hade varit ”just det ja” på svenska, men jag tycker att ”oj

då” uttrycker mer förvåning och framhäver känslan av att vara hjälplös och inte ha total kontroll över situationen, något som författaren hela tiden anspelar på.

(23) Pustekuchen! (kt 34:168)

Men så blev det verkligen inte! (öt 35:168)

Det tyska ”Pustekuchen” i exempel (23) har ingen direkt motsvarighet på svenska, utan känslan måste förmedlas genom en längre omformulering. På så sätt överförs den konnotativa betydelsen. Källtexten innehåller många positiva språkhandlingar genom att uppmuntra och få läsaren att känna att författaren står på hennes/hans sida. Svårigheten att översätta dessa positiva språkhandlingar ligger i att behålla den uppmuntrande tonen.

(24) Es klappt bestimmt! (kt 28:62)

Det kommer att gå bra! (öt 29:62)

Enligt Reiß synsätt (1976:18) är meningen i exempel (24) dels av expressiv, dels av operativ karaktär. Därför måste översättningen ta fasta både på den känslomässiga och den övertygande tonen i meningen. Svenskans *bra* understryker författarens vilja att uppmuntra. Den svenska meningen blir mer framåtsyftande eftersom jag väljer att använda mig av futurumformen ”kommer att” för att få en mer ledig svenska. Denna form svarar också väl till den operativa karaktären, eftersom den betonar författarens vilja att övertyga.

(25) Keine Angst! (kt 30:89)

Oroa dig inte! (öt 31:89)

Den tyska språkhandlingen med ordet ”Angst” (rädsla) i exempel (25) går inte att översätta ordagrant till svenska. Jag har valt en omskrivning med det reflexiva verbet ”oroa sig” istället för att använda mig av ordet ”rädd”. Ett alternativ hade varit ”Var inte orolig!”, men jag valde att uttrycka det med ett

direkt tilltal ”dig” för att få en mer vänskaplig och intim känsla. Min svenska översättning känns mer förtrolig än den tyska meningen.

(26) Seien Sie nicht nur Mutter, sondern werden Sie Managerin (leichter gesagt als getan!) (kt 36:197)
Du ska inte bara vara mamma utan också manager (lättare sagt än gjort!)
(öt 37:196)

I exempel (26) har den tyska imperativen inte överförts till svenska utan ersatts av *Du ska*. Svenskans *Du* bidrar till den vänliga och personliga tonen i texten, medan *ska* inbegriper författarens uppmuntrande men också bestämda språkhandling. Tyskans *Mutter* har översatts till *mamma* för att ge en ledigare svenska. I exempel (38) diskuteras förhållandet Mutter/mamma mer ingående. Ur översättningsstrategisk synpunkt skulle jag vilja hävda att mina översättningar av språkhandlingarna är kommunikativa eftersom jag strävat efter svenska idiomatiska uttryck istället för att översätta mer ordagrant. Ett exempel är *Oroa dig inte!* (25), där jag ur ett semantiskt perspektiv förhållit mig förhållandevis fritt gentemot originalet. Sett ur Reiß perspektiv har översättningen förändrat det expressiva uttrycket något men bibehållit den operativa karaktären.

6.2 Attityder

6.2.1 Värdeord

Ord som beskriver företeelser på ett positivt eller negativt sätt är så kallade *värdeord*. Enligt Ingo (1991:122) kan vi dela upp ett ords betydelse i denotativ och konnotativ betydelse. Vissa värdeord i källspråket har en svensk motsvarighet ur såväl denotativ som konnotativ synvinkel. På så sätt kan *Engel/Engelchen* (kt 24:6) ersättas med (lilla) ängel (öt 25:4) på svenska eftersom ordet finns även på svenska. *Augensternchen* (kt 24:6) överförs på motsvarande sätt till „(lilla) ögonsten (25:4). Det som går förlorat i den svenska

översättningen är associationerna till diminutivformen *-chen*. Genom att tillföra ordet *liten* som i *lilla ögonsten* kompenserar vi delvis för innehållet i *-chen*. Diminutivformernas funktion är emellertid inte endast att beteckna något litet utan också att tillföra ett slags intimitet (Inghult 1980:35) Enligt Duden (2003:1469) har det tyska ordet *Spatz* (kt 30:110) två betydelser på tyska: dels för att beteckna fågelarten *sparv*, dels synonymt för barn eller annan närstående, och då med en kärleksfull underton. *Spatz* kan emellertid inte översättas till *sparv* eftersom ordet endast betyder fågelarten *sparv* på svenska. För att uppnå en liknande denotativ och konnotativ effekt har ordet översatts till *sötnos* (kt 31:109) på svenska.

Enligt Norstedts tysk-svenska ordbok (1980:680) betyder *Sprößling* (kt 62:552) *telning* på svenska. *Telning* är emellertid inte särskilt frekvent i svenskan utan jag har valt *gullunge* (öt 63:552) som på ett kärleksfullt sätt betecknar ordet barn. Därmed överförs såväl den denotativa som den konnotativa betydelsen. Översättningen av värdeorden är kommunikativ på så sätt att läsaren av måltexten förhoppningsvis inte kan ana ett tyskt original. Ord som saknar motsvarande konnotativa betydelser på svenska har bytts ut mot ett ord som torde ha samma eller åtminstone snarlik värdeladdning. Samtidigt skulle man kunna se översättningen av värdeorden som typiskt semantisk eftersom jag tagit fasta på *känslan* i orden. Värdeorden är goda exempel på de expressiva drag (Reiß 1976:20) som vi återfinner i ”Mit Kindern ist alles anders”. Om jag hade översatt alla kärleksfulla ord för barn till *baby*, hade författarens stil gått om intet och texten hade inte känts lika livfull och personlig. Däremot hade en översättning till *baby* varit mycket kommunikativ eftersom den hade fokuserat på sakinnehållet. Här ser man svagheten i Newmarks resonemang. Han menar att det framför allt är den sakorienterade texten som lämpar sig för kommunikativ översättning där målspråket och dess läsare sätts i centrum. Jag tycker emellertid att expressiva drag så som här värdeord, bör översättas med en kommunikativ översättningsstrategi.

6.2.2 Modalpartiklar

I analysen av den interpersonella strukturen redogjorde jag för tyska modalpartiklar som uttryck för attityder (Hellspång och Ledin 1997:170). Nedan presenteras ett antal översättningar av dessa modalpartiklar.

(27) Und nun mach mal! (kt 26:44)

Kom igen! (öt 27:43)

Den tyska meningen i exempel (27) innehåller två modalpartiklar som inte har någon direkt motsvarighet i svenskan. Enligt Magnusson (1986:56) fungerar *mal* som ”mildring av uppmaning”. Weydt (1969:26) menar att *mal* används i påståendesatser med syftning mot framtid. Jag tycker att modalpartiklarna här bidrar till författarens vilja att övertyga och uppmuntra. I exempel (27) har jag varit tvungen att översätta fritt till „Kom igen“, som jag tycker fångar både den övertygande och den uppmuntrande tonen.

(28) Schon wieder Stillen, denken Sie und schlucken schwer...(kt 28:82)

Amma nu igen, tänker du och sväljer tungt...(öt 29:81)

Svenskans *nu* i exempel (28) återspeglar tonen på ett idiomatiskt sätt där den tyska modalpartikelns funktion dels är att förstärka utropet, dels är ett uttryck för viss irritation (Andersson m.fl. 2002:255)

(29) Wie lieb es immer trinkt. (kt 30:99)

Han äter ju verkligen duktigt. öt 31:99)

I exempel (29) fungerar *immer* som en modalpartikel, vilket inte är särskilt vanligt. Modalpartikeln har en övertygande funktion, med en underton av förvåning. Här har jag ersatt den tyska modalpartikeln med två på svenska. Här hade *verkligen* kunnat användas ensamt, men jag tycker att *ju* hjälper till att förmedla den underton av viss förvåning som finns i satsen. Om detta hade varit

talat språk hade betoningen av *verkligen* varit viktig för förmedlingen av attityden.

(30) Nur so kommen Sie doch noch zu Ihrem schlaf. (kt 54:441)

Bara på detta sätt får du möjlighet att sova. (öt 55:441)

I exempel (30) fungerar *doch* förstärkande och övertygande medan *noch* mildrar utropet. Modalpartiklarna lämnas oöversatta på svenska, vilket inte är ovanligt (Freund och Sundqvist 1993:472). Däremot har jag översatt *nur so* till *bara på detta sätt*, vilket är mer betonat på svenska. Detta kan ses som en viss kompensation för att jag inte finner några motsvarande modalpartiklar på svenska.

(31) Wenn Ihr Mann Sie dann abends fragt was Sie *denn* heute Schönes getan haben...(kt 48:348)

När din man på kvällen frågar dig vad du har gjort för trevligt på dagen...(öt 49:348)

Denn uttrycker här i exempel (31) vänlighet, vilket är vanligt i frågor (Andersson m.fl. 2002:255). På svenska faller modalpartikeln bort. Vid närmare betraktande av exemplet är det intressant att se att det är den indirekta frågan som påverkar detta bortfall. Meningen ”Was hast du *denn* heute Schönes getan?” kan översättas till ”Vad har du gjort för trevligt idag *då*?”, där partikeln *då* uttrycker vänlighet och vardaglighet.

(32) Wann sollen Sie denn ausschlafen können? (kt 54:445)

Och när är det meningen att du ska kunna sova ut? (öt 55:445)

Till skillnad från föregående exempel uttrycker modalpartikeln *denn* i exempel (32) irritation och tvivel och meningen får omformuleras på svenska för att återge samma ton. Det är intressant att lägga märke till tillägget av *och* på svenska. Än en gång har vi att göra med en så kallad amplifikation (Magnusson 1986:98), där utvidgningen gör språket mer idiomatiskt och ledigt. *Och* bidrar också till att ytterligare betona den irriterade skärpan i rösten hos talaren.

(33) Du kannst ja morgen ausschlafen...(kt 54:444)

Du kan ju sova ut imorgon bitti...(öt 55:444)

Partikeln *ja* i exempel (33) fungerar som uttryck för förstärkning, irritation och övertygelse och kan i normalfallet direktöversättas till svenskans *ju*. Ett alternativ på svenska hade varit att tillföra *faktiskt* efter *ju* för att understryka känslan av irritation och övertygelse. Freund och Sundqvist (1993:473) menar att *ju* har en förstärkande och övertygande funktion, en åsikt som jag delar. I exemplet ovan tycker jag dock att *ju* samtidigt förmedlar en viss irritation hos talaren.

(34) Das veränderte Leben belastet Sie eben noch sehr. (kt 36:185)

Det nya livet med babyn är faktiskt otroligt ansträngande. (öt 37:184)

Modalpartiklarna *eben noch* i exempel (34) uttrycker en övertygelse som jag har översatt till *faktiskt*. Andersson m.fl. (2002:256) menar att *eben* ibland uttrycker den talandes besvikelse, något som jag tycker kan stämma i exemplet ovan. Dessutom har jag valt ordet *otroligt* som dels understryker den övertygande tonen i satsen, dels inbegriper betydelsen av *sehr* (mycket).

(35) Denn Sie werden sich doch wohl nicht ums Wickeln reißen, nein, Sie doch nicht! (kt 46:323)

Det sista du vill är att bråka om vem som ska byta blöja! (öt 47:322)

Partiklarna *doch wohl* uttrycker i exempel (35) irritation och övertygelse. Andersson m.fl. (2002:255) menar att *doch wohl* ofta förstärker den talandes osäkerhet, vilket jag inte tycker stämmer här. Andersson m.fl. hävdar emellertid också att modalpartikeln *doch* ibland tyder på irritation hos den talande. Den svenska meningen måste skrivas om kraftigt för att återspegla frustrationen hos talaren. Jag har valt att återspegla modalpartiklarnas betydelse med orden ”det sista du vill” som uttrycker viss grad av irritation och indignation.

(36) Wie schön ist es doch, ein Kind zu haben. (kt 64:587)

Det är faktiskt underbart att ha ett litet barn. (öt 65:587)

I exempel (36) fungerar modalpartikeln *doch* förstärkande och övertygande. På svenska får *faktiskt* tillsammans med *underbart* stå för attitydfärgningen, där *underbart* samtidigt täcker betydelsen för *schön* (trevligt, bra).

Vi har slagit fast att tyska modalpartiklar har en viktig funktion och ofta implicit signalerar attityder och värderingar (Magnusson 1986:56). Hur väl stämmer min valda översättningsstrategi överens med mina översättningar av modalpartiklarna? Utifrån Reiß (1976:20) synsätt har modalpartiklarna såväl expressiv som operativ funktion och skulle således överföras med tanke på ordens känsla och effekten på läsaren. Jag har i mina översättningar av modalpartiklarna strävat efter att återge den underliggande tonen, något som jag tycker liknar Reiß metod. Magnusson (1986:56) menar att man ofta måste frigöra sig från det tyska uttrycksättet och omformulera sig på ledig svenska. Jag menar att översättningarna av modalpartiklarna är kommunikativa eftersom de är omskrivna för att passa målspråket och dess läsare.

6.3 Ramar

I den interpersonella analysen diskuterades ramen för texten. En texts ram är den inre miljö som texten själv skapar för sitt samspel med läsaren (Hellspong och Ledin 1997:172). I detta avsnitt skall jag kommentera översättning utifrån tilltal, omtal, närhet och distans. Vi har tidigare slagit fast att det formella tilltalet skiljer sig åt i svenskan och tyskan. Nedan skall vi se närmare på några exempel:

(37)Seufzend setzen Sie sich auf das Sofa. (kt 3:79)

Du sätter dig med en suck i soffan. (öt 3:78)

Vid översättningen av tilltalet i exempel (37) måste tyskans artighetsform *Sie* överföras till svenskans *du*, eftersom duandet är norm i svenskan (NE.se 20040510). Koller (1997:59) menar att det finns två översättningsstrategier vid kulturella skillnader. Begreppet i källspråket kan ersättas med ett nytt begrepp i målspråket (adapterande översättning), eller överföras direkt till målspråket (transfererande översättning). Översättningen av *Sie* till svenskans *du* är ett bra exempel på adapterande översättning. Överföringen av tyskans *Sie* till svenskans *du* bidrar till att känslan av närhet blir starkare på svenska. Därmed blir den förtroliga relationen mellan författare och läsare intensifierad på svenska.

Det problematiska med tyskans *Sie* är att det inbegriper artighetstilltal till såväl en som flera personer. Med andra ord kan det på svenska motsvaras av *du* eller *ni*. Sammanhanget får avgöra, men inte sällan är det omöjligt att som översättare veta vem eller vilka som tilltalet *Sie* riktar sig till. I ”Mit Kindern ist alles anders” är det uppenbart att författaren för en dialog med en mamma. Det finns emellertid situationer där *Sie* av naturliga skäl inte kan ersättas med *du*:

(38) *Sie* sind Mutter und Vater. (kt 24:4)

Ni har blivit mamma och pappa. (öt 25:2)

I exempel (38) kräver den subjektiva predikatsfyllnaden *Mutter und Vater* att det överförs till svenskans *ni*. Det är också intressant att påpeka översättningen av *Mutter* och *Vater* till svenskans *mamma* och *pappa*. Tyskans *Mutter* och *Vater* tycks vara mer frekvent än svenskans *mor* och *far*, som kan ha en viss högtidlig betydelse på svenska. De respektive ordparen har med andra ord olika konnotationer. Med hänsyn till relationen mellan författare och läsare hade meningen *Ni har blivit mor och far* antagligen bidragit till mer distans på svenska. Således hade den inte varit förenlig med den allmänna känslan av närhet och intimitet som texten genomsyras av.

(39) Neun lange Monate mußten Sie...(kt 24:6)

I nio långa månader har ni varit tvungna...(öt 25:4)

Som jag tidigare nämnt motsvaras tyskans *Sie* i källtexten oftast av svenskans *du*. Jag gav också ett tydligt exempel på när tilltalet inbegriper två personer. I exempel (39) har jag valt att översätta *Sie* med *ni* (det vill säga både mamman och pappan tilltalas). Det är ett val jag har gjort eftersom denna mening ansluter till meningen *Ni har blivit mamma och pappa*.

(40) Vielleicht hat es Hunger, wirft Ihr Mann vorsichtig ein. (kt 28:76)

Han är kanske hungrig, flikar din man in försiktigt. (öt 29:76)

Exempel (40) visar på ett översättningsproblem som återkommer genom hela texten. I den tyska texten omtalas barnet ofta som *das Baby* eller *das Kind* vilket motsvaras av det personliga pronomenet *es* (*den* och *det*). I översättningen har jag valt att genomgående ersätta *es* med det svenska pronomenet *han*. Ett alternativ hade varit att ersätta *es* med *barnet* eller *babyn*, men det hade resulterat i många upprepningar eftersom dessa ord är mycket frekventa. Ur ett feministiskt perspektiv hade givetvis pronomenet *hon* varit att föredra. Det finns inget särskilt skäl till valet av *han* framför *hon*, utan jag har bara följt min intuition. Överföringen av tyskans *es* till *han* på svenska förändrar känslan av närhet och distans. *Han* är ett personligare omtal än *den/ det*.

Hur väl stämmer den valda översättningsstrategin överens med mina översättningar av tilltal och omtal? Överföringen av tyskans *Sie* (artigt *Ni*) till svenskans *du* är ett ypperligt exempel på kommunikativ översättning. I svenskan är det rådande tilltalet *du* (NE.se 20040510) och en översättning till *Ni* hade inte bara stridit mot den allmänna svenska tilltalskonventionen, utan också förtagit den intima och förtrogna relationen mellan författare och läsare. Översättningen av *es* till svenskans *han* är även den ett exempel på kommunikativ översättning, även om den enligt vissa översättningsteoretiker skulle kunna betraktas som för fri. De språkliga skillnaderna mellan tyskan och svenskan gör ändå att jag anser att denna omskrivning på svenska är en mycket bra lösning.

7 Sammanfattning och avslutande kommentar

I föreliggande kapitel skall jag göra en kort sammanfattning av uppsatsen samt diskutera mina resultat och dra egna slutsatser. Analysen av källtexten, teoretisk anknytning, valet av översättningsstrategi, översättningen och kommentaren av denna ligger till grund för mina resonemang.

Det har funnits två huvudsakliga syften med denna uppsats. För det första har jag översatt två kapitel ur boken "Mit Kindern ist alles anders" av Zora Storm-Kull. För det andra har jag kartlagt några interpersonella drag och belyst dessa i översättningskommentaren. Skälet till att jag har valt att fördjupa mig i de interpersonella dragen är att de har en viktig funktion i texten.

Det har konstaterats att det inte är helt problemfritt att fastställa källtextens texttyp och genre. Texten tillhör kategorin sakprosa/bruksprosa eftersom den förmedlar sakförhållanden. Samtidigt är "Mit Kindern ist alles anders" skriven på ett mycket subjektivt sätt, vilket får texten att visa upp tydliga tecken på konstprosa (Hellspong och Ledin 1997:14). Reiß (1976:18) skiljer på informativa, expressiva och operativa texter. Källtexten är en informativ text då dess huvudsakliga syfte är att sakligt förmedla ett innehåll. Texten har emellertid också en expressiv och en operativ funktion bland annat genom det direkta tilltalet, personliga omtalet, hänvisningar till egna erfarenheter och känslomässiga utrop.

I analysen av den interpersonella strukturen har fokus legat på språkhandlingar, attityder och ramar. Språkhandlingar kan vara positiva och negativa. De positiva språkhandlingarna är vanligt förekommande i källtexten. De flesta är av uppmuntrande karaktär och i form av utrop. Vid en översättning av dessa tyska meningar till svenska ligger svårigheten främst i att behålla den uppmuntrande tonen. Författaren skrev i sitt förord (se denna uppsats 2.2 Bestämning av texttyp) att hennes huvudsakliga syfte med boken var att uppmuntra mammor och övertyga dem om att de klarar av rollen som förälder.

Vid översättningen av språkhandlingarna har jag tagit hänsyn till denna inställning hos författaren, och därmed sett det som betydelsefullt att överföra denna vilja till att uppmuntra. Meningarna har tydliga expressiva och operativa drag. Enligt Reiß synsätt (1976:18) måste översättaren ta hänsyn till detta i sin överföring. Jag har tagit fasta på detta och blivit tvungen till ganska omfattande omskrivningar för att åstadkomma ett idiomatiskt och ledigt språk på svenska. Denna översättningsstrategi rimmar väl med min strävan efter att använda en kommunikativ översättningsmetod där texten tas till läsaren. Omskrivningar gör emellertid översättningen förhållandevis fri och det är omöjligt att återge den exakta känslan. Enligt min åsikt tenderar de svenska översättningarna av språkhandlingarna att ändra de expressiva dragen något, vilket man får acceptera för att kunna producera en läsarvänlig text.

Källtexten förmedlar många attityder vilka påverkar relationen mellan författare och läsare. En typ av ord som är frekventa är värdeord, vilka är goda exempel på de expressiva drag som finns i texten. Det är viktigt att återge den värdeladdning som dessa ord innehåller. Om översättaren bortser från detta går den personliga och intima stilen förlorad. Därmed är en överföring av sakinnehållet inte tillräckligt för att uppnå en tillfredsställande översättning. Det är alltid av vikt att som översättare ta hänsyn till ords denotativa och konnotativa betydelse (Ingo 1991:122). Vid översättning av värdeord ser jag det som särskilt viktigt att reflektera kring dessa betydelsenivåer eftersom författaren valt ett visst ord av känslomässiga skäl. Översättningarna av värdeorden är kommunikativa på så sätt att läsaren förhoppningsvis inte kan ana ett tyskt original. Samtidigt har jag strävat efter att överföra det expressiva innehållet, känslan, vilket betyder att översättningen också har semantiska drag. Här ser man svagheten i Newmarks resonemang. Han menar att det framför allt är den sakorienterade texten som lämpar sig för kommunikativ översättning där målspråket och dess läsare sätts i centrum. Jag tycker emellertid att expressiva

drag så som här värdeord, bör översättas med en kommunikativ översättningsstrategi.

Attityder kan uttryckas på många olika sätt. I analysen av den interpersonella strukturen konstaterades att modalpartiklar spelar en betydande roll i tyskan för att färga meningars innehåll och ange en viss ton. Vid översättning till svenska ställer modalpartiklarna ofta till problem. Det finns ingen enhetlig regel för hur var och en av modalpartiklarna skall översättas, utan de måste ses i sitt sammanhang. En och samma modalpartikel kan ha motsatt funktion (exempelvis bidra till en vänligare ton men i en annan mening understryka irritation) i två olika meningar. Ofta måste meningarna i "Mit Kindern ist alles anders" skrivas om med ett idiomatiskt uttryck för att attityden skall återspeglas i den svenska översättningen. Det är inte alltid möjligt att finna en direkt motsvarighet till de tyska modalpartiklarna. Det är emellertid viktigt att se till helheten i en mening. Vid ett par tillfällen har jag kompenserat förlusten av en motsvarande svensk modalpartikel med att exempelvis modifiera översättningen av ett annat ord i satsen. Freund och Sundqvist (1993:472) hävdar att de tyska modalpartiklarna ofta inte kan översättas till svenska. Jag menar dock att man ska sträva efter att överföra modalpartiklarnas innebörd, men att det ibland krävs omskrivningar och också viss kreativitet. Naturligtvis är dessa kreativa omskrivningar subjektiva, det vill säga översättarens erfarenheter, värderingar och kunskaper påverkar resultatet. En översättares val och ställningstaganden är emellertid alltid subjektiva, ett faktum som vi måste acceptera. Vid översättningen av modalpartiklarna i "Mit Kindern ist alles anders" har hänsyn tagits till deras expressiva och operativa funktion eftersom texten hade blivit opersonlig och mer distanserad utan de nyanser som modalpartiklarna bidrar till. Även om översättningen av modalpartiklarna fokuserar på att förmedla en känsla och inte ett sakinnehåll bör överföringen ses som kommunikativ eftersom texten är anpassad till målspråket och dess läsare.

I analysen av den interpersonella strukturen behandlades också tilltal, omtal, närhet och distans. Hellspong och Ledin (1997:172) ser dessa komponenter som en texts ram, den inre miljö som texten själv skapar för sitt samspel med läsaren. Det formella tilltalet i svenskan skiljer sig från tyskans. I ”Mit Kindern ist alles anders” tilltalas läsaren med *Sie*, tyskans form för artigt tilltal. Vid en översättning till svenska måste tilltalet *Sie* förändras till *du* eller *ni* (flera personer). Det är tydligt att författaren i första hand vänder sig till en person, den nyblivna mamman, och därför måste tilltalet oftast överföras till *du*. Omskrivningen till *du* bidrar till att känslan av närhet blir starkare på svenska, vilket intensifierar den förtroliga relationen mellan författare och läsare. Översättningen till *du* bör vara ett ypperligt exempel på kommunikativ översättning eftersom duandet är norm i Sverige (NE.se 20040510). Koller (1997:59) menar att det finns två översättningsstrategier vid kulturella skillnader. Begreppet i källspråket kan ersättas med ett nytt begrepp i målspråket (adapterande översättning), eller överföras direkt till målspråket (transfererande översättning). Översättningen av *Sie* till svenskans *du* är ett bra exempel på adapterande översättning. Även omtalet på tyska i källtexten vållar svårigheter vid en översättning till svenska. Tyskans *es* (den, det) som refererar till *das Baby* (babyn) eller *das Kind* (barnet) är ett återkommande personligt pronomen i källtexten. I översättningen har detta *es* översatts till *han* för att få en mer idiomatisk svenska. Detta gör att den svenska texten kan sägas karaktäriseras av mer närhet och intimitet än den tyska texten. Detta är ytterligare ett exempel på kommunikativ översättning.

Slutligen anser jag att översättningen av de interpersonella dragen i ”Mit Kindern ist alles anders” delvis är kommunikativ med hänsyn till min strävan efter en idiomatisk svensk text som skall kännas som ett original. Jag har emellertid inte enbart fokuserat på att sakinnehållet skall överföras, utan även på att den speciella tonen som karaktäriserar texten skall återges. Den teoretiska diskussionen kring käll- och målspråksorienterad översättning tenderar ofta att

bli för snäv och jag anser att det ena inte utesluter det andra. Min översättning fokuserar på målspråkläsaren, men samtidigt också på källtexten och bevarandet av denna. Koller (1997:59-61) betonar vikten av att se översättning som ett viktigt gränsöverskridande kulturarbete där översättning skapar kontakter på både kulturell och språklig nivå. Jag ser det som nödvändigt att beakta detta ”gränsöverskridande kulturarbete” och således inte alltid överföra kulturella begrepp till en för målspråkskulturen mer passande företeelse. Kulturskillnaderna mellan Tyskland och Sverige är små i jämförelse med många andra språkkulturer. Det finns dock företeelser i ”Mit Kindern ist alles anders” som måste beaktas. I avsnittet om kulturkontext diskuterades andliga kulturfenomen (Hellspong och Ledin 1997:58). Det konstaterades att källtexten verkar i en kulturell miljö där könsmönster och jämställdhet skiljer sig från den svenska realitet vi befinner oss i nu år 2004. Jag har i måltexten förmedlat den tyska patriarkaliska kulturen med hänsyn till Kollers resonemang om ”gränsöverskridande kulturarbete”. Samtidigt har Newmarks teori om att ta texten till läsaren föranlett vissa neutraliseringar, allt i syfte att underlätta för läsaren av måltexten. I översättningsstrategi definierade jag min metod som en balansgång mellan två språk och deras kulturer, där sakinhåll och känsla är lika viktiga för att nå den önskade effekten. Denna jämförelse tycker jag rimmar väl med min översättning.

8 Zusammenfassung (saknas här)

9 Källförteckning

Primärlitteratur

Storm-Kull, Z, 1997, *Mit Kindern ist alles anders*, Econ&List.

Sekundärlitteratur

Andersson, S m.fl., 2002, *Tysk syntax för universitetsnivå*, Studentlitteratur, Lund.

Besch, W, 1998, *Duzen, Siezen, Titulieren, Zur Anrede im Deutschen heute und gestern*, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen.

Duden Deutsches Universalwörterbuch, 2003, Dudenverlag, Mannheim, Leipzig, Zürich.

Freund, F och Sundqvist B, 1993, *Tysk grammatik*, Natur och Kultur.

Glück, H och Werner Sauer W, 1997, *Gegenwartsdeutsch*, Verlag J.B. Metzler, Stuttgart och Weimar.

Helbig, G och Buscha J, 2001, *Deutsche Grammatik. Ein Handbuch für den Ausländernunterricht*, Langenscheidt KG, Berlin och München.

Hellspong, L och Ledin P, 1997, *Vägar genom texten*, Studentlitteratur, Stockholm.

Inghult, G, 1980, *Tysk ordbildning*, Almqvist & Wiksell Förlag, Stockholm.

Ingo R, 1991, *Från källspråk till målspråk. Introduktion i översättningsvetenskap*, Studentlitteratur, Lund.

Koller, W, 1979/1997, *Einführung in die Übersetzungswissenschaft*, Quelle & Meyer, Heidelberg.

Magnusson, G, 1987, *Från tyska till svenska. Översättningsproblem i sakprosa.*, Liber, Malmö.

Melin, L och Lange S, 1985, *Att analysera text*, Studentlitteratur, Lund.

Nationalencyklopedin, NE.SE, **20040510**

http://www.ne.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=327788&i_word=tilltal

http://www.ne.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=270050&i_word=ni-tilltal

Newmark, P, 1988, *A textbook of translation*, Prentice Hall, London.

Reiß, K, 1976, *Texttyp und Übersetzungsmethode*, Scriptor Verlag, Kronberg.

Tysk – svensk ordbok, 1980, Norstedts Förlag AB, Stockholm.

Weydt, H, 1969 *Abtönungspartikeln*, Verlag Gehlen, Berlin och Zürich.

Övrig litteratur

Backman, J, 1985, *Att skriva och läsa vetenskapliga rapporter*, Studentlitteratur, Lund.

Duden Deutsches Universalwörterbuch, 2003, Dudenverlag, Mannheim, Leipzig, Zürich.

Norstedts tyska idiombok, 1993, Norstedts Förlag, Stockholm.

Svenska skrivregler, 2002, Svenska språknämnden, Liber, Stockholm.

Svenska synonymordboken, 1992, Norstedts Ordbok, Stockholm.

Svensk -tysk ordbok, 1980, Norstedts Förlag AB, Stockholm.

Svenskt språkbruk. Ordbok över konstruktioner och fraser, 2003, Norstedts Ordbok.

Tysk – svensk ordbok, 1980, Norstedts Förlag AB, Stockholm.

Internetsajter

<http://www.google.se>

<http://www.ne.se>